

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 8Co/38/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5118205061
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Beniačová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5118205061.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Beniačovej a členov senátu Mgr. Zuzany Hartelovej a Mgr. Andreja Kekelyho, v spore žalobkyne: A. B., C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXXX/XX, F., právne zastúpená: JUDr. Lenka Maďarová, s.r.o., advokátka so sídlom Štrková 95/21, Žilina, IČO: 47 232 692, proti žalovaným: 1/ G. H. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXXX/XX, F., 2/ H. H. K., C. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. L. XXXX/XX, L., žalovaní 1/ a 2/ právne zastúpení: Karkó, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Obchodná 8985/5, Žilina, IČO: 50 158 121, o určení, že dôvody vydedenia nie sú dané a iné, na odvolanie žalobkyne a žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 2C/15/2018-244 zo 16. novembra 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výrokoch I., II. a III. potvrdzuje.

Rozsudok okresného súdu vo výroku V. mení tak, že žalobkyni priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 25%, ktoré sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne.

Žalobkyni priznáva voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%, ktoré sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne.

Rozsudok okresného súdu vo výroku IV. zostáva nedotknutý.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom, v poradí druhým vydaným v súdnej veci, okresný súd určil, že dôvody vydedenia žalobkyne jej matkou G. D., C. J., nar. XX.XX.XXXX, zomrelou dňa XX.XX.XXXX, nie sú dané (výrok I.), určil, že listina o vydedení obsahovo uvedená v prvej časti bodu jeden notárskej zápisnice špecifikovanej vo výroku napadnutého rozsudku je neplatná (výrok II.), určil, že závet poručiťky napísaný formou notárskej zápisnice, bližšie špecifikovanej vo výroku napadnutého rozsudku, je v časti, v ktorej bola žalobkyňa opomenutá ako plnoletý potomok v rozsahu jej zákonného dedičského podielu, je neplatný (výrok III.). Vo zvyšnej časti (o určení, že vydedenie je neplatné a o určení neplatnosti zvyšnej časti závetu) rozsudok okresného súdu zamietol (výrok IV.). Žalobkyni nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok V.).

Okresný súd pri právnom posúdení veci vychádzal z ust. § 37 ods. 1, § 39 ods. 1, § 116, § 469a ods. 1 až 3, § 473 ods. 2, § 476 ods. 1 a 2, § 476d ods. 1, § 476f a § 479 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že predmetom konania na základe podanej žaloby je v prvej časti žalobného nároku určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a vydedenie je neplatné a v druhej časti žalobného nároku určenie, že notárska zápisnica ako listina o vydedení a závet sú neplatné. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že poručiťka G. D., nar. XX.XX.XXXX spísala na Notárskom úrade Žilina, u notárky JUDr. Dany Tabačkovej listinu o vydedení a závet zo dňa 16.03.2016, ktoré sú obsahom

notárskej zápisnice č. N57/2016, Nz 9166/2016, NCRza 1551/2016, NCRIs 9443/2016. V prvom bode zápisnice poručiťka vydedila svoju dcéru A. B., C. D. – žalobkyňu ako aj všetkých jej prípadných potomkov z dôvodu, že viac ako 8 rokov neprejavuje o poručiťku skutočný záujem, ktorý by v zmysle zákona prejavovať mala a v rozpore s dobrými mravmi jej neposkytuje žiadnu pomoc v starobe a chorobe, nemá s ňou žiaden kontakt, nenavštevuje ju. V druhom bode zápisnice odkázala všetok svoj hnutelný i nehnuteľný majetok svojim deťom, G. H. I. – žalovanému 1/ a H. H. K. – žalovanej 2/, každému v 1/2. Okresný súd na základe vykonaného dokazovania ustálil, že listina o vydedení žalobkyne spĺňa všetky zákonné formálne náležitosti kladené na takýto jednostranný právny úkon poručiťka. Následne sa zameril na posúdenie existencie dôvodov vydedenia žalobkyne a jej potomkov zo strany poručiťky. Ustálil, že prvým dôvodom, pre ktorý malo dôjsť k vydedeniu žalobkyne bolo neposkytnutie potrebnej pomoci v starobe a chorobe žalobkyňou poručiťke, pričom tento prvý dôvod poručiťka v listine o vydedení bližšie nešpecifikovala okrem uvedenia skutočnosti, že s ňou žalobkyňa nemá žiaden kontakt a nenavštevuje ju. Okresný súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že tento dôvod vydedenia naplnený nebol. Mal preukázané, že to bola poručiťka, ktorá nijakým spôsobom žalobkyňu – svoju dcéru nekontaktovala a nežiadala o pomoc v starobe a chorobe. Z výsluchu svedkov mal preukázané, že poručiťka bola tvrdohlavá, prestala komunikovať so žalobkyňou, čo bol aj základný problém medzi nimi. Napriek tejto okolnosti prakticky všetci svedkovia rovnako potvrdili, že vnučka poručiťky, dcéra žalobkyne, upratovala byt, v ktorom bývala aj poručiťka. Okrem toho mal okresný súd preukázané, že poručiťka, ktorá potrebovala pomoc ako v starobe tak aj chorobe až do svojej smrti, do 14.08.2017, ju mala zabezpečenú inak, nebola odkázaná na pomoc žalobkyne. Ďalej okresný súd prihliadal na skutočnosť, že v rokoch 2015 a 2016 aj samotná žalobkyňa mala zdravotné problémy, v dôsledku ktorých sa nemohla postarať sama o seba, a preto nebolo možné, aby poskytovala pomoc poručiťke. Táto jej bola dostatočne poskytovaná inými osobami, keď poručiťka odmietala žalobkyňu, nekomunikovala s ňou a keď žalobkyňa jej poskytovala pomoc iným spôsobom, a to prostredníctvom svojej dcéry v rozsahu ako mohla s ohľadom na skoro dva roky trvajúci jej zlý zdravotný stav pred smrťou poručiťky. Ďalším dôvodom vydedenia mala byť skutočnosť, že žalobkyňa ako dcéra, ani jej potomkovia o poručiťku neprejavili viac ako 8 rokov skutočný záujem, ktorý by ako potomkovia prejavovať mali. Okresný súd aj v tomto prípade konštatoval, že naplnenie predmetného dôvodu vydedenia nebolo preukázané. Žalobkyňa bývala s poručiťkou v spoločnej domácnosti do roku 2011, keď sa po narodení syna odsťahovala, poručiťka zomrela v roku XXXX (správne malo byť uvedené v roku XXXX – pozn. odvol. súdu), teda nemohlo dôjsť viac ako 8 rokov o neprejavenie záujmu žalobkyňou voči poručiťke. Okresný súd zdôraznil, že skutočnosť, že žalobkyňa bývala s poručiťkou v spoločnom byte. Užívanie bytu nepredstavuje len miestnosť, v ktorej poručiťka spávala, ale aj samotné upratanie kuchyne, toalety či kúpeľne žalobkyňou je forma starostlivosti aj forma záujmu o osobu, ktorá uvedené využíva. Ďalej mal okresný súd preukázané, že žalobkyňa chcela zlepšiť svoje vzťahy s poručiťkou po narodení syna v roku 2011, poručiťka však žalobkyňu odmietala, nemala záujem vidieť ani svojho novonarodeného vnuka. Vzťah žalobkyne a poručiťky bol narušený už od mladosti žalobkyne, kedy sa jej nepodarilo vytvoriť si hlbší vzťah s poručiťkou ako s matkou. Okresný súd tak ustálil, že žiaden z dôvodov vydedenia uvádzaný poručiťkou v listine o vydedení nebol daný a z toho dôvodu je táto listina o vydedení podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom.

Po konštatovaní neplatnosti listiny o vydedení, okresný súd zameril svoju pozornosť na druhú časť žalobného nároku, ktorým žalobkyňa žiadala, aby súd určil, že notárska zápisnica č. N 57/2016, Nz 9166/2016, NCRZA1551/2016, NCRIS9433/2016, napísaná dňa 16.03.2016 v Notárskom úrade Žilina, notárom JUDr. Danou Tabačkovou ako listina o vydedení a závet poručiťky G. D., C. J., nar. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX, sú neplatné. S poukazom na to, že rozhodol, že dôvody vydedenia nie sú dané konštatoval, že žalobkyňa je dedičkou poručiťky a má nárok na svoj dedičský podiel, keď nedošlo k platnému vydedeniu. Žalovaní v konaní poukazovali na skutočnosť, že súd nemôže rozhodnúť o neplatnosti závetu ako verejnej listiny a minimálne v tejto časti žalobného nároku navrhli žalobu zamietnuť. K tejto námietke okresný súd uviedol, že nemožno dať na ťarchu žalobkyne, že rešpektovala povinnosť stanovenú uznesením zo dňa 14.02.2018, ktorým bola notárkou JUDr. Alexandrou Vrlíkovou ako poverenou súdnou komisárkou jej bola uložená povinnosť podať žalobu o určenie absolútnej neplatnosti predmetnej notárskej zápisnice. Uviedol, že z obsahovej stránky žaloby vyplýva, že žalobkyňa napádala platnosť závetu a listiny o vydedení, keď súčasne tvrdila, že dôvody vydedenia nie sú dané. Odkazujúc na judikatórne závery uznesenia NS SR z 25. 11.2020, sp. zn. 7Cdo/268/2019, podľa ktorých predmet konania (resp. obsah žaloby) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom, ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami, upravil petit žaloby a rozhodol, že závet spísaný formou notárskej zápisnice, nie je platný. Neplatný bol však len v časti vydedenia žalobkyne ako

neopomenuteľného dediča v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka. V súlade s § 41 Občianskeho zákonníka rozhodol o jeho neplatnosti v tejto časti a vo zvyšnej časti určenia neplatnosti závetu žalobu zamietol. Rovnako zamietol žalobu v časti, v ktorej žalobkyňa žiadala určenie, že „vydedenie je neplatné“, keď takto formulovaný petit žaloby nemá oporu v Civilnom sporovom poriadku.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 257 a § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej iba „CSP“). Odchýlil sa od uplatnenia zásady úspechu v konaní a aplikoval § 257 CSP, keď predmet konania ako aj okolnosti prejednávanej veci považoval za dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie nároku na náhradu trov konania úspešnejšej žalobkyni. Konanie a jeho potreba neboli zapríčinené žiadnou zo strán sporu, ale vznikli ako dôsledok vôle poručiteľky. Žalobkyňa sa legitímne bránila podaním žaloby, ale od žalovaných nemožno spravodlivo požadovať, aby jej hradili trovy konania, keď ani oni svojim pričinením nezavinili potrebu prieskumu poslednej vôle poručiteľky.

2. Proti rozsudku okresného súdu podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie obe procesné strany. Žalovaní napadli odvolaním výroky I., II. a III. rozsudku okresného súdu. Namietali, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Tvrdili, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že dôvod vydedenia, a to, že v rozpore s dobrými mravmi neposkytla poručiteľke potrebnú pomoc v chorobe a starobe, neexistoval. Podľa ich názoru tento dôvod vydedenia bol preukázaný vykonaným dokazovaním, a to najmä výsluchmi svedkov, H. B., M. K., N. I. a O. B.. Uviedli, že svedkyňa B., sestra poručiteľky na pojednávaní konanom dňa 14.09.2020 v rámci svojho výsluchu uviedla, že žalobkyňa „celé tie roky nejavila žiadny záujem, ani raz nebola v nemocnici za ňou a ani sa jej doma neopýtala“. Taktiež táto svedkyňa potvrdila, že poručiteľka a žalobkyňa sa prestali rozprávať a vybavená vec. Nemali žiaden záujem jedna o druhú. Svedkyňa podrobným spôsobom rozviedla, kto a akým spôsobom pomáhal poručiteľke počas jej zlého zdravotného stavu s tým, že žalobkyňa žiadnu pomoc poručiteľke neposkytla. Svedok K. v rámci svojho výsluchu jednoznačne potvrdil, že žalobkyňa sa o poručiteľku nezaujímal a neposkytla jej žiadnu pomoc počas obdobia jej zlého zdravotného stavu až do jej smrti a starostlivosť museli poskytovať poručiteľke iní rodinní príslušníci. Rovnako svedkyňa I. uviedla, že žalobkyňa sa nestarala o poručiteľku a poručiteľka „pekného slova, pokiaľ viem, od nej nepočula“. O svoju matku sa poručiteľka (správne má byť žalobkyňa – pozn. odvolacieho súdu) nemala zaujímať ani počas spoločných stretnutí. Rovnako O. B., dcéra žalobkyne uviedla, že aj ona samotná mala so žalobkyňou vyhrotené vzťahy a počas dvoch mesiacov, keď ešte bola maloletá, bola z tohto dôvodu nútená opustiť spoločný byt.

3. Vychádzajúc z týchto svedeckých výpovedí žalovaní uviedli, že to nebola len poručiteľka, ktorá bola príčinou zlého vzťahu medzi ňou a žalobkyňou, ale zásadný podiel na tom mala aj samotná žalobkyňa, ktorá sa o svoju matku nezaujímal a nezabezpečovala jej starostlivosť v čase jej veľmi závažných zdravotných problémov. Uviedli, že je pochopiteľné, ak poručiteľka ako osoba staršieho veku a v zlom fyzickom zdravotnom stave bola niekedy nervózna a podráždená, a to aj voči svojim blízkym. Nie je však v súlade s dobrými mravmi, ak sa dcéra počas náročného obdobia, spôsobeného opakovanými operáciami a chorobami, o vlastnú matku prakticky nezaujíma a starostlivosť jej musí poskytovať bývalá nevesta, či zať a nie vlastná dcéra. Okresný súd tiež nezohľadnil samotný názor poručiteľky, ktorý vyjadrila v rámci závetu, keď uviedla, že žalobkyňa jej neposkytla takú pomoc a starostlivosť akú by dcéra matke poskytnúť mala. Vo vzťahu k ďalšiemu dôvodu vydedenia, a to, že žalobkyňa o poručiteľku trvale neprejavovala opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mala, žalovaní namietali, že vykonaným dokazovaním, a to výsluchmi prakticky všetkých svedkov, bolo preukázané, že žalobkyňa a poručiteľka spolu počas niekoľkoročného obdobia prakticky nekomunikovali, nezaujímal sa jedna o druhú, hádali sa. Nebola to poručiteľka samotná, ktorá takýto stav zapríčinila, čo potvrdila napr. svedkyňa I., keď popisala, podľa jej názoru, drzé správanie sa dcéry k matke. V konaní ani len nebolo tvrdené, že by sa žalobkyňa snažila urovnať vzájomné nezhody, a že by s týmto úmyslom poručiteľku navštívila. Poručiteľka ju pritom v byte tolerovala a poskytla jej bývanie. Žalovaní uviedli, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia vychádza z tvrdení samotnej žalobkyne, ktoré si okresný súd nekriticky osvojil.

4. Ďalej namietali nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu o neplatnosti závetu poručiteľky, keď podanou žalobou sa žalobkyňa domáhala neplatnosti notárskej zápisnice. Súd modifikoval nárok žalobkyne nepochybne z dôvodu, že v zmysle konštantnej judikatúry nie je možné domáhať sa neplatnosti notárskej zápisnice, ktorá je verejnou listinou. Okresný súd je viazaný žalobným návrhom a je zodpovednosťou žalobcu, aby svoj petit naformuloval tak, aby mu bolo možné vyhovieť. Súdom nemôže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac ako sa domáhajú. V tejto súvislosti žalovaní odkázali na

závery rozhodnutia Ústavného súdu sp. zn. I.ÚS 122/2012, ako aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 56/2012. Uviedli, že nespochybňujú možnosť súdu mierne upraviť výrok súdneho rozhodnutia, napr. pre lepšiu zrozumiteľnosť, avšak za striktného dodržania zásady, ne ultra petitem, ktorý okresný súd nerespektoval. Nemôže obstať ani argument súdu, že žalobkyňa pri formulácii žalobného návrhu rešpektovala povinnosť uloženú notárom v príslušnom uznesení. Za správnosť žaloby zodpovedá výlučne žalobca a žalobkyňa bola okrem toho zastúpená aj advokátkou kanceláriou. Nesprávnosť žalobného návrhu, t. j. toho, čoho sa žalobkyňa v konaní domáhala, nie je možné dať na vrub notára a jeho inštrukcii tak ako to odôvodnil súd prvej inštancie. Podľa názoru žalovaných boli splnené podmienky pre to, aby súd bez ďalšieho žalobu v časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala neplatnosti notárskej zápisnice, zamietol. Následne by musel pre nedostatok naliehavého právneho záujmu zamietnuť aj určenie neplatnosti vydedenia, pretože právne postavenie žalobkyne by sa žiadnym spôsobom vo vzťahu k dedičstvu po poručiiteľke nezmenilo. Žalobkyni by neprináležalo dedičské právo po poručiiteľke v prípade konštatovania neplatnosti vydedenia, pretože závet, v zmysle ktorého dedič nemá, by zostal naďalej platný. Žalovaní žiadali, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu v nimi napadnutých výrokoch podľa § 388 CSP zmenil a žalobu zamietol a zároveň im priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

5. Žalobkyňa podala odvolanie voči výroku V. rozsudku okresného súdu, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Namietala, že okresný súd v tomto prípade na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ aplikoval pri svojom rozhodovaní § 257 CSP. Uviedla, že žalovaným 1/ a 2/ ako jej nevlastným súrodencom nič nebránilo v tom, aby už v dedičskom konaní po poručiiteľke pred notárkou uznali jej nárok ako dedičky. Práve naopak, žalovaným záleží od počiatku na tom, zbaviť ju dedičstva po poručiiteľke – matke. Uviedla, že listina o vydedení a závet neboli vôľou jej matky, ale vôľou jej nevlastných súrodencov, žalovaných 1/ a 2/, pretože jej matka sa nikdy nestarala o majetkové záležitosti ani administratívne úkony. Rozhodnutím okresného súdu jej bolo odňaté právo na náhradu trov konania v rozpore so zásadou spravodlivosti, nakoľko s obranou práva jej vznikli náklady nielen na úhradu trov právneho zastúpenia, ale aj náklady na súdne poplatky. V prejednávanom prípade ide o sporové konanie, ku ktorému nemuselo dôjsť, pokiaľ by žalovaní boli uznali jej právo na dedenie. Bolo to práve správanie žalovaných, ktoré vyvolalo predmetné súdne konanie. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku o nároku na náhradu trov konania zmenil tak, že jej právo na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 2/ v celom rozsahu prizná.

6. Žalobkyňa sa vyjadrila k odvolaniu žalovaných písomným podaním zo dňa 19.01.2024. Namietala pravdivosť odvolacích dôvodov, konštatovala, že obsah jednotlivých svedeckých výpovedí, na ktoré žalovaní poukazovali, bol vytrhnutý z celkového kontextu ich vyjadrení. Pripustila, že s matkou – poručiiteľkou nemali dobré vzťahy, čo však neznamená, že o túto nejavila záujem. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že matka ju odmietala, v minulosti ju fyzicky napadla, preto starostlivosť o ňu zabezpečovala inak. Okrem iného každý víkend chodila byť poručiiteľky upratovať jej dcéra. Tak isto bolo preukázané, že sa snažila zlepšiť svoje vzťahy s poručiiteľkou, a to nielen cez dcéru O. B., ktorá jej chodila upratovať, ale doniesla jej ukázať aj syna, jej vnuka H. P., nar. XX.XX.XXXX, pričom poručiiteľka ju vyhnať a upozornila, aby viac k nej nechodila. Jej spôsob starostlivosti o poručiiteľku tak zodpovedal tomu, že ju táto odmietala. Okresný súd preto správne rozhodol, že dôvody vydedenia nie sú dané. Pokiaľ ide o žalobu o určenie neplatnosti závetu/notárskej zápisnice, jej žaloba má označenie „Žaloba o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a vydedenie je neplatné. Žaloba o určenie neplatnosti závetu.“ Dokonca aj ňou vymedzený žalobný petit len konkrétne označuje listinu o vydedení a závet, ktoré sú súčasťou notárskej zápisnice. Nedomáhala sa určenia neplatnosti notárskej zápisnice, ale neplatnosti závetu a listiny o vydedení, ktoré boli spísané formou notárskej zápisnice. Navrhla preto, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktoré boli napadnuté odvolaním žalovaných ako vecne správny potvrdil. Naďalej zotrvala na odvolaní voči výroku o trovách konania a žiadala, aby odvolací súd v tejto časti rozsudok okresného súdu zmenil a nárok na náhradu trov konania jej v celom rozsahu priznal.

7. Žalovaní vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne zo dňa 19.01.2024 označili odvolanie žalobkyne za nedôvodné. Zdôraznili, že predmet sporu nevyvolali a stotožnili sa so závermi okresného súdu, ktorý pri svojom rozhodovaní o trovách konania aplikoval § 257 CSP.

8. Žalovaní v odvolacej replike z 29.01.2024 uviedli, že žalobkyňa sa vo svojom vyjadrení k ich odvolaniu snažila sponchybníť dôveryhodnosť jednoznačných svedeckých výpovedí vykonaných v konaní. Bol

preukázaný absolútny nezáujem žalobkyne o poručiťku, ktorý pretrvával aj počas jej zlého zdravotného stavu, keď sa o svoju matku prakticky nestarala. Ďalej žalovaní zotrvali na tom, že súd prvej inštancie rozhodol v rozpore so žalobným návrhom, keď určil neplatnosť závetu napriek tomu, že žalobkyňa sa domáhala neplatnosti notárskej zápisnice.

9. Žalobkyňa v odvolacej replike z 09.02.2024 zotrvala na podanom odvolaní a vyjadrenie žalovaných k tomuto odvolaniu považovala za bezpredmetné.

10. Ďalšie vyjadrenia strán sporu neboli odvolaciemu súdu predložené.

11. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok okresného súdu v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania (§ 379, § 380 CSP) a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu vo výrokoch I., II. a III. ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP, vo výroku V. zmenil podľa § 388 CSP. Výrok IV. rozsudku okresného súdu, ktorým vo zvyšnej časti žalobu zamietol, nebol odvolaním napadnutý žiadnou zo sporových strán, preto sa tohto výroku odvolací súd nedotýkal.

12. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli v odvolaní žalovanými 1/ a 2/ vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu vo veci samej je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj krajský súd (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň k jednotlivým odvolacím námietkam žalovaných odvolací súd uvádza nasledovné:

13. Žalovaní namietali, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Mali za to, že okresný súd opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli nimi označenými svedeckými výpoveďami preukázané a vykonané zistenia následne založil na chybnom hodnotení dôkazov.

14. Túto námietku odvolací súd v celom rozsahu považoval za nedôvodnú. Okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom svedkov označených žalovanými v podanom odvolaní a pri hodnotení ich výpovedí postupoval v súlade s ust. § 191 CSP (citovaný v bode 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Okresný súd neopomenul tvrdenia svedkov H. B., M. K., N. I. a O. B., na ktoré poukazovali žalovaní v podanom odvolaní. Žalovaní si však „vybrali“ len tie časti výpovedí, ktorými sa snažili zdôvodniť nesprávnosť skutkových záverov okresného súdu. Okresný súd však správne pri hodnotení týchto dôkazov vychádzal z obsahu celých predmetných svedeckých výpovedí a tieto vyhodnocoval vo vzájomnej súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi ako aj skutočnosťami, ktoré vyšli v konaní najavo. Nemožno prisvedčiť tvrdeniu žalovaných, že okresný súd si nekriticky osvojil tvrdenia žalobkyne, že neboli naplnené dôvody vydedenia uvedené poručiťkou v listine o vydedení. Dokonca ani časti svedeckých výpovedí, na ktoré poukazovali žalovaní v podanom odvolaní nie sú spôsobilé spochybniť tieto závery. Veď samotní žalovaní v podanom odvolaní uvádzajú, že z nimi označených dôkazov vyplýva, „že to nebola len poručiťka, ktorá bola príčinou zlého vzťahu so žalobkyňou, pripúšťajú teda, že poručiťka tiež svojim správaním prispela k narušeniu vzťahov so žalobkyňou. Tu však okresný súd na základe rozsiahleho dokazovania zistil, že samotná poručiťka žalobkyňu ako svoju dcéru nekontaktovala, nežiadala ju o pomoc v chorobe a starobe, z výsluchu svedkyne H. B. vyplynulo, že vždy, keď sa povadili povedala, že žalobkyňu vydedí. Okresný súd konštatoval existenciu nezhôd medzi poručiťkou a žalobkyňou, avšak tým zároveň konštatoval, že medzi nimi musela aj prebiehať komunikácia. Žalovaní nespochybňovali závery okresného súdu, že z výpovedí svedkov vyplynula tvrdohlavá povaha poručiťky, rovnako nespochybňovali závery okresného súdu, že vnučka poručiťky, dcéra žalobkyne upratovala byt poručiťky ani skutočnosť, že poručiťka odmietala nie len žalobkyňu, ale bezdôvodne aj jej dcéru. Nespochybňovali závery okresného súdu o tom, že žalobkyňa mala sama v rokoch 2015 a 2016 zdravotné problémy, pre ktoré nemohla poskytovať poručiťke potrebnú pomoc. Rovnako nespochybňovali, že táto bola poručiťke poskytovaná inými osobami, keď poručiťka žalobkyňu odmietala a s ňou nekomunikovala. Nemožno sa stotožniť s tvrdeniami žalovaných, že keďže poručiťka bola staršia osoba, jej vek mal vplyv aj na povahu a správanie sa vo vzťahu k žalobkyňi, cez ktorú skutočnosť sa táto mala preniesť a snažiť sa vzťahy s poručiťkou zlepšiť. Okresný súd mal z vykonaného dokazovania preukázané, že žalobkyňa aj po odchode z bytu, ktorý obývala spolu

s poručiiteľkou, mala snahu kontaktovať poručiiteľku, dokonca jej prišla ukázať svojho novonarodeného syna, poručiiteľka však nebola k tomuto konaniu žalobkyne ústretová a naďalej ju odmietala. Žalobkyňa tak vykonala dostatočnú snahu zlepšiť vzťahy s poručiiteľkou, avšak, tak ako to uzavrel okresný súd, bol to práve odmietavý postoj poručiiteľky, pre ktorý sa to nedarilo. Následné správanie sa žalobkyne tak nemožno hodnotiť ako kvalifikovaný nezáujem žalobkyne o poručiiteľku, ktorý by napíňal niektorý z dôvodov vydedenia tak ako boli špecifikované v listine o vydedení.

15. Ďalšia odvolacia námietka žalovaných sa týkala nesprávneho právneho posúdenia veci okresným súdom, ktorý rozhodoval v rozpore so zásadou viazanosti súdu žalobným petitom. Rovnako v tejto časti nepovažoval odvolací súd odvolanie žalovaných za opodstatnené. Žalovaní poukazovali na ustálenú súdnu prax, v zmysle ktorej zo zásady viazanosti súdu petitom vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú (tzv. zásada ne ultra petitum) a nepochybne i to, aby súd neprisúdil iné plnenie, než ktorého sa účastníci domáhali. V tejto súvislosti zároveň odvolací súd dopĺňa, že v zmysle o uznesenia Ústavného súdu I.ÚS 122/2012, na ktoré žalovaní poukazujú vyplýva, že súd sa má vyvarovať neprimeraného formalizmu, aj pokiaľ ide o zásadu viazanosti súdnym petitom s tým, že nie je porušením zásady ultra petitum, ak súd formulačne upraví petit návrhu vo výrokovej časti rozhodnutia, má vychádzať z obsahu celej žaloby a v jej zmysle s prihliadnutím na ňu identifikovať žalobný petit a nárok nim uplatnený. Okresný súd dôsledne vychádzal z obsahu podanej žaloby (§ 124 CSP). Jednoznačne v úvode je táto označená ako žaloba o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a vydedenie je neplatné a žaloba o určenie neplatnosti závetu. Zo skutkového vymedzenia uplatneného nároku je nepochybne, že sa žalobkyňa domáha neplatnosti úkonov, ktoré sú obsahom ňou označenej notárskej zápisnice. Nemožno prisvedčiť žalovaným, že sa predmetnou žalobou domáhala žalobkyňa neplatnosti notárskej zápisnice ako verejnej listiny. Jednoznačne správne okresný súd konštatoval, že išlo o uplatnenie nároku neplatnosti úkonov, ktoré sú obsahom tejto notárskej zápisnice.

16. Na základe vyššie uvedených skutočností odvolací súd tak dospel k záveru, že odvolanie žalovaných nie je dôvodné, preto mu nevyhovel a rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch I., II. a III. ako vecne správny potvrdil.

17. Pokiaľ ide o odvolanie žalobkyne do výroku V. o náhrade trov konania, jej odvolanie považoval odvolací súd za dôvodné. Okresný súd pri svojom rozhodnutí, podľa názoru odvolacieho súdu, nesprávne aplikoval § 257 CSP. Dôvody, pre ktoré toto zákonné ustanovenie použil podľa odvolacieho súdu nie sú dané. Predmetné konanie je sporovým konaním, ktoré bolo vyvolané podaním žaloby zo strany žalobkyne. Skutočnosť, že na podanie tejto žaloby bola odkázaná v rámci dedičského konania po poručiiteľke, teda záver, že žiadna zo sporových strán nemohla ovplyvniť vznik tohto sporu, nie je správny. Možno prisvedčiť odvolacím námietkam žalobkyne, že pokiaľ by v rámci dedičského konania nedošlo k sporu o dedičské právo medzi do úvahy pripadajúcimi dedičmi po poručiiteľke, nebol by dôvod, aby zo strany notára prejednávajúceho dedičstvo, bola žalobkyňa odkázaná na podanie žaloby. V tomto prípade ide o klasické sporové konanie, pri ktorom skutočnosť, že bolo vyvolané na základe dedičského konania nie je pre aplikáciu § 257 CSP rozhodujúca. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania tak treba vychádzať z ust. § 255 ods. 2 CSP. Žalobkyňa sa, tak ako to vymedzil okresný súd, domáhala fakticky 4 nárokov -1. určenia, že dôvody vydedenia uvedené v notárskej zápisnici nie sú dané (v tejto časti bolo žalobe vyhovené okresným súdom), 2. že vydedenie je neplatné (v tejto časti okresný súd žalobu zamietol), 3. určenia, že notárska zápisnica ako listina o vydedení je neplatná (okresný súd v tejto časti žalobe vyhovel) a 4. že závet poručiiteľky je neplatný (tomuto nároku v časti vyhovel, v časti zamietol). Zo štyroch nárokov bola žalobkyňa úspešná úplne vo vzťahu k dvom nárokom, vo vzťahu k jednému nároku bola úspešná čiastočne, neúspešná bola v jednom nároku v celosti a v jednom čiastočne. Pri percentuálnom vyjadrení predstavuje tak úspech žalobkyne 62,5 %, neúspech 37,5 %, čistý úspech žalobkyne je 25 %. Odvolací súd preto rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách prvoinštančného konania zmenil tak, že žalobkyňi voči žalovaným 1/ a 2/ v tomto rozsahu priznal nárok na náhradu trov konania s tým, že žalovaní sú povinní tento nárok uhradiť spoločne a nerozdielne.

18. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Keďže odvolaniu žalovaných vyhovené nebolo, naopak bolo vyhotovené odvolaniu žalobkyne, v odvolacom konaní bola v celom rozsahu úspešná žalobkyňa, preto jej odvolací súd voči žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že žalovaným uložil povinnosť tieto trovy konania nahradiť žalobkyňi spoločne a nerozdielne.

19. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v senáte pomerom hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).